

Kulturális jegyzetek
Tájékoztatni
vagy tetszelegni?!

Meghívó, leporello, katalógus — azok a fokozatok, amelyek a képző- és iparművészeti kiállítások invitáló-tájékoztató formáinak lépcsőit jelölik. Néhány esztendővel ezelőtt százzalra, szinte pazarló módon, s legtöbbször nem a valódi értékhez igazodva születtek a csodásabbnál csodásabb nyomdaremekek. Méritett vagy éppen fényezett papíron, bőséges reprodukciós anyaggal, értékelő tanulmányok szánt bevezetőkkel, mértékelt jelölő idézetekkel, hatalmas listákkal pompáztak — természetesen borsos áron! — a legszerényebb bemutatók katalógusai is. Így aztán az utóbbi években már kormányrendelet szabályozza a papír minőségét, a kivitelezés lehetőségeit. Ennek nyomán a tárlatok szervezőinek újra kellett volna értékelni a megváltozott körülményeket, lehetőségeket, a tájékoztató funkciót. A meghívó, leporello, katalógus már önmagában is ki kellene, hogy jelezze a kiállítás helyét, jellegét, rangját, művészi értékeit. Sajnos, ettől még igen messze állunk...

vész arcképeivel, a művészetek, a művelődéstörténet, az irodalom világnagyságainak sorával, versidézettel. Ahelyett, hogy a meghívó korrekten és áttekinthetően tájékoztatna a legfontosabb tényekről, lehetőség szerint postai szabvány méretben, mert a takarékosághoz ez is hozzátartozik! A néhány oldalas leporelló az informatív anyag mellett olyan művek reprodukcióját tartalmazza, amelyek jelenlegi nyomdatechnikánkat és a felhasználható papír minőségét is figyelembe veszik, s a műtárgylista teljes és pontos, az életrajz szükséges lényegretörő, a méltatás pedig a tiszteletkörik és a világnagyságok világitótornyai helyett a lényeg, a konkrét értéket keresi szép magyarsággal! Ha pedig katalógus készül, érdemes a jövőnek is dolgozni, hiszen egy-egy ilyen kis kötetnek magába kell foglalnia az alkotó pályaképeit egy értékcentrikus esszé vagy kis tanulmány formájában, precíz — évszámokat, méreteket és technikai megoldásokat jelző — műtárgylistát, reprodukciókat, illusztrációt keltő színvonalon —, s ezek után már az idézeteket, a vallomásokat sem bánja az ember!

Csakhat mindennek feltétele a megváltozott lehetőségekhez igazodó, s mindenekelőtt az értékre orientáló szemléletváltás.

Még egyszer az amatőrökről

Idézet egy nemrégiben érkezett levélből: "... mint amatőr festő, több mint három évtizede festek, tehát koromnál fogva is igyekszem higgadtan és tárgyilagosan fogadni az amatőrökre vonatkozó rendelkezéseket. Gondolom, hogy így van ezzel minden komolyan gondolkodó amatőr, azonban úgy látom, hogy nagy a zűrzavar és eléggé kilátástalanul vergődik minden amatőr, mint a partra vetett hal, éppen az ellentmondásos rendelkezések miatt."

Mi is bántja tulajdonképpen S. J.-t? Gondjait pontokba szedte, így hát könnyű a leltárkészítés. Nem tartja szerencsésnek, hogy az amatőröket csak műértökké kell nevelni, nem pedig művészeké. Gondolom, sok-sok ezren élnek ebben az országban, akik szabad idejük értelmel eltolására, képességeik kiteljesítésére, önmaguk megalosztatására művészetek alkotó gyakorlását választották. De gondoljunk csak bele, mi lenne, ha mindegyikőjükbe beleoltanánk a művészé válás gőrcsöket okozó dózist, feltevéseket adó terhét. A megyei képző- és iparművészeti kiállításra a szakkörökben dolgozó amatőrök mellett közel 200 egyéni alkotó jelentkezett. S a Művészeti Alapnál évente 800-900-an kopogtatnak tagzási igénytel, s közülük 5-6 kerülhet a profik áhított táborába. Hasznos és jó lenne-e ezeknek a tudatában, ha országosan, tömegméretekben főlállalnánk az amatőrök művészé nevelésének értelmetlen és ellentmondásokat termő feladatát?!

legkevésbé megoldott a naivok és alkotó rajztanárok között húzódó heterogén autodidakta réteg helyzete. Bár azt is meg kell jegyezni, hogy ők képezik a szakkörök és alkotócsoportok tagjainak többségét, mely körök a művelődési intézményekhez, üzemekhez, vállalatokhoz tartoznak, tehát egyáltalán nem gazdátlanok, s szinte rendszeres kiállítási lehetőségekkel is rendelkeznek. Részletve pályázatokon, különböző meghívásoknak tehetnek eleget. Az biztos, hogy tisztább képletet állíthatnánk föl a megyében — de országosan is — ha külön is fölmérhetnénk a naiv művészet helyzetét, az alkotó rajztanárok fölkészültségét, az évtizedeken át a művészeti közéletünket színező festők, szobrászok problémáit, a stúdiótagok fölkészültségét és az autodidakták széles táborát is.

Tavaly a Népművelési Intézet kezdeményezésére egy országos tanácskozási nyomon megalakult az AKT, azaz az Amatőr Képzőművészek Tanácsa. A megyei továbbképzési és módszertani intézet szervező munkája nyomán ennek létrejött a megyei szerve is, amelynek fölmérő, elemző, rendszerező tevékenysége nem egyik napról a másikra érezeti hatását. Mindenesetre elkezdődött egy erjedés, egy olyan széles irányú tájékozódás, mely kiterjed az érdekképviseletre, a kiállításpolitikára, a vitafórumokra. Egyet azonban hasznos lenne széles hazában tudatosítani: az amatőr jelző önmagában nem minősít, hanem csupán helyzetet jelöl. Csak ilyen alapállással érdemes alkotásait szemlélni mindkét partról.

Tandi Lajos

Településfejlesztés

Embere válogatja, ki élők is. Akik nem tudnak tétlenül üldögélni, azoknak köszönhető 15 kilométer út és 20 kilométer járda, ők tisztították ki összesen 750 kilométer hosszú csapadék-elvezető csatornát, elültették 20 ezer fát, 13 ezer tő cserjét, rózsát és 300 ezer fa gondozását vállalták. Ezeknek a szépet szerető serénykedőknek a keze nyomán virul most sok ezer négyzetméter park és virágágy, ők ajándékozták meg játszótérrel a gyerekeket, s 35 millió forint értékű, ilyen-olyan munkával az iskolákat, óvodákat, bölcsődéket és az öregek napközi otthonait. Vállalatok, szövetkezetek, intézmények dolgozói kommunista műszakokkal vállalták, hogy az így „megtermelt” 4 millió forintot a gyermekintézmények javára főlánják.

Opusztaszeren, Zákányzéken a már épülő általános iskola befejezéséhez lenne szükség társadalmi segítségre, s ugyancsak Opusztaszeren a szociális otthon parkosítása is hátra van. A kúbházak az új tornateremnek, a rózskelek a fölújított művelődési háznak és óvodának örülnének. S van bőven megyeszerte rendezetlen terület a fő közlekedési utak mentén, sok helyen hiányzik még a járda vagy éppen megrongálódott, és soha nem elég városban, falun a parkokból.

A város, nagytávú méretei, a nagy távolságok, az idővel való versenyfutás miatt, talán háttérbe szorítja ezeket a finom emberi tulajdonságokat. Háttérbe szorítja, de meg nem semmisíti. Nem is szabad engednünk, sőt, ragaszkodnunk kell örök, belső értékeinkhez. Ezt igyekszik megőrizni, és a lakóközösség boldogulásának szolgálatába állítani több intézmény, hivatal és társadalmi szervezet, amikor egy-egy település fejlesztésére buzdítja az ott élőköt. A népi front, a szakszervezet, a KISZ versenyre hívta föl tavaly a megye lakosságát: építsék, szépítsék városukat, falujukat. Bevezették e nemes vetélkedőbe a megye valamennyi települése. És az eredmény? Az itt élő emberek tavaly 334,3 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek, több mint 12 százalékkal fölmúlva az előző évi teljesítményüket. És a jók között az első Makó lett: lakói 2 millió 105 ezer óra kétkezi munkát szenteltek városuknak. De dicséretesen megállták helyüket a többi településen

A megyei tanács, az SZMT, a népi front és a KISZ megyei bizottsága közös, 1981-1985-re szóló, együttes felhívásában is arra kéri a településfejlesztési versenyben részt vevő városok, községek lakóit, az intézmények dolgozóit, a szocialista brigádokat, hogy főként az ott élő emberek érdekeit, szükségleteit tartsák szem előtt, amikor társadalmi munkára ajánlalmagukat. A győztesek nyerhetnek: egy-két millió, vagy több százezer forintot, amely ismét közös otthonunk fejlesztésére fordíthatnak. De valamennyi résztvevő település nyerhet mást is: szebb, kényelmesebb környezetet, és egymást méltán becsülő lakókat.

Ch. A.

Jamaicai egészségügyi küldöttség hazánkban

Dr. Schultheisz Emil egészségügyi miniszter meghívására dr. Kenneth Baugh jamaicai egészségügyi miniszter vezetésével április 13-18. között jamaicai egészségügyi küldöttség tartózkodott hazánkban. A jamaicai egészségügyi miniszter megbeszéléseket folytatott dr. Schultheisz Emmillel és dr. Medve László egészségügyi államtitkárral a két ország közötti egészségügyi együttműködés fejlesztésének lehetőségeiről. A küldöttség látogatást tett több egészségügyi intézményben, megtekintette a Kóbányai Gyógyászati Röntgenugyart és a MEDICOR Röntgenugyart. Tárgyalásokat folytatott a MEDIMPEX és a MEDICOR vezetőivel az együttműködés további lehetőségeiről. A jamaicai küldöttség szombaton elutazott Budapestről.

Gépsorok

Az Egyesült Izzó Vákuumtechnikai Gépgyára lámpagyártó gépeket, gépsorokat és különböző kiegészítő berendezéseket készít. Termékeiknek mintegy kilencven százalékát exportálják.

Zenei naptár Kobayashi vezényelte...

A Zenés Színházban csütörtök este Bartók II. zongoraversenyét Tusa Erzsébet játszotta. Kobayashi Ken-Ichiro vezényeltével és a szegedi szimfónikusokkal.

Az 1930-31-ben született mű részben az addig kialakult zeneszerzői eszköztárnak, tapasztalatoknak öszszegzése (Stravinszky és Bach hatásokra, a barokk concertálás elvére emlékeztetés), részben stílusában előremutató muzsika: a zenitjén színpompázó bartóki zenekari hangzás közeli ígérete már. Az első tétel érdekessége, hogy a hangulatok és stílusok színes kavalkádját Bartók kizárólag fúvósokra, ütőhangszerekre és természetesen zongorára hangszerelte. Szimfónikusaink fa- és rézfúvós gárdája ezen a koncerten ismét fényesen bizonyított. A szóló, s a zenekar koncertálás világos plaszticitással érvényesült. A nehéz zongoraszólamot Tusa Erzsébet az első tételben ugyan kissé visszafogottan, de rokonszenvesen puritán póztalansággal, biztonságos technikai fölénnyel játszotta. A második tételben Kobayashi érkező, feszült lélekért teremten delejtezte a zenekart. Az itt már jelentős szerepet kapott vonások sordinált piano összhangzása eszményi volt. A zongora lélekfelkavaró, megindító párbeszéde a zenekarral, avagy monológja, e lassú tétel gyors közzéprészében fantasztikus világlába röpít, melyet a szolista bravúros technikával varázsol életre. Hideg víztükrök szelől borzolt idegremegését, százezer li-dércfényt sejtelmes villódzását idézte az interpretálás. Amj nemcsak terjedelmében, de intenzitásában is legjelentősebb tétel drámaságát oldotta a harmadik tétel ragyogó hangzása, mozdulatlanúsága. A bartóki szerkesztés bravúrja itt is megvalósul, mert a harmadik tétel (rondó) témái közé közzjátékként beépíti az elsőnek témavariánsait, alkalmat adva a fúvósok, s ütősök, ez esetben ismételt, remekléseinek. (Apró szeplő,

hogy e zárótételben a tutti secco leütéseknél mindig egy gondolatnyit később a zenekar, a karmester díktálta lüktezéshez képest, s ez a kis spleppelés a Brahms szimfóniában is megismétlődött, legszembetűnőbben az utolsó tétel zárórészében, ahol főként a harsonák húzatták kissé magukat.) Tusa Erzsébet virtuóz könnyedsége, világos zenei értelmezése a versenymű előadása során mindvégig lebilincselő volt, ám ez a Bartóktolmácsolás még „bartókijbul igazabb”-nak tűnt volna, ha általában még szilajabb, keményebb hangvéteit ritmus- és feszítettebb, s helyenként sámánosan vadabb, ősbíbb indulatok tüzeitől lóbogott volna. Kobayashi Ken-Ichiro csupá ideg érzékenységgel, biztosan irányította a zenekart.

Az est második felében a Brahms I. szimfóniája (c-moll. Op. 68.) hangzott el. Kobayashi végig megbízható, szuggesztív vezére volt a grandiózus, romantikus tételbe megálmódott, áradó, hűmpölygő, panaszkodó, vagy táncoló költői dallamoknak. Mély zeneiséggel vezényelt, formált, ha kellett szenvedélyes, drámai hősies hangot, avagy idillikus derűt, boldogságot varázsol elő a zenekarból. E szimfóniában már a vonások is végig főszerelőként, imponálóan, intenzív vívőerővel szólaltak. Nagyon jól eső volt látni Kobayashitól, hogy a koncert végén „a valóban igazi nagyságok” szerénységével hártotta át a közönség ünneplő tapsát a zenekarra, illetve a kiemelt teljesítményt nyújtó zenekari muzsikusokra. Rákosi Géza koncertmesterre, Román Zoltánra (fuvola), Joób Istvánra (oboa), Török Jánosra (klarinét), Frontó Pálra (trombita), Király Istvánra (kürt), Szleesdán Istvánra (harsona), Bárkányi Pálra (timpani). De szólit ez a ritka szép gesztus ugyanígy a zenekar valamennyi tagjának, mert egy igényes, nehéz műsort szólaltattak meg.

Berényi Bogáta

Új jelzőtáblák

Fényképünket a járművezetők figyelmébe ajánljuk. Az elkövetkező napokban több fő közlekedési útvonalon is találkozhatsz az autósok a fotónkon látható, időszakos várákosai útlamaj jelző táblával. Elsőként április 21-én kedden reggel, a Lenin körúton, a Telek útca sarkánál. Elhelyezésével az útburkolatot takarító Városgazdálkodási Vállalat dolgozóinak munkáját kívánta megkönnyíteni a városi tanács. A forgalmas útszakaszokon ugyanis — a parkoló járművek sokaságától — másképp aligha dolgozhatnának az úttisztítók eredményesen. A Várakozni tilos! táblához kapcsolt kiegészítő táblákon feltüntetett időpontokat érdemes az érdekelteknek megjegyezniük, mert a forgalmi intézkedés hosszú távon érvényben marad.